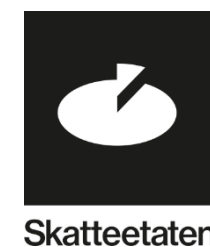

Nasjonale grunnndata

Prioriteringsrådet 10.11.2025

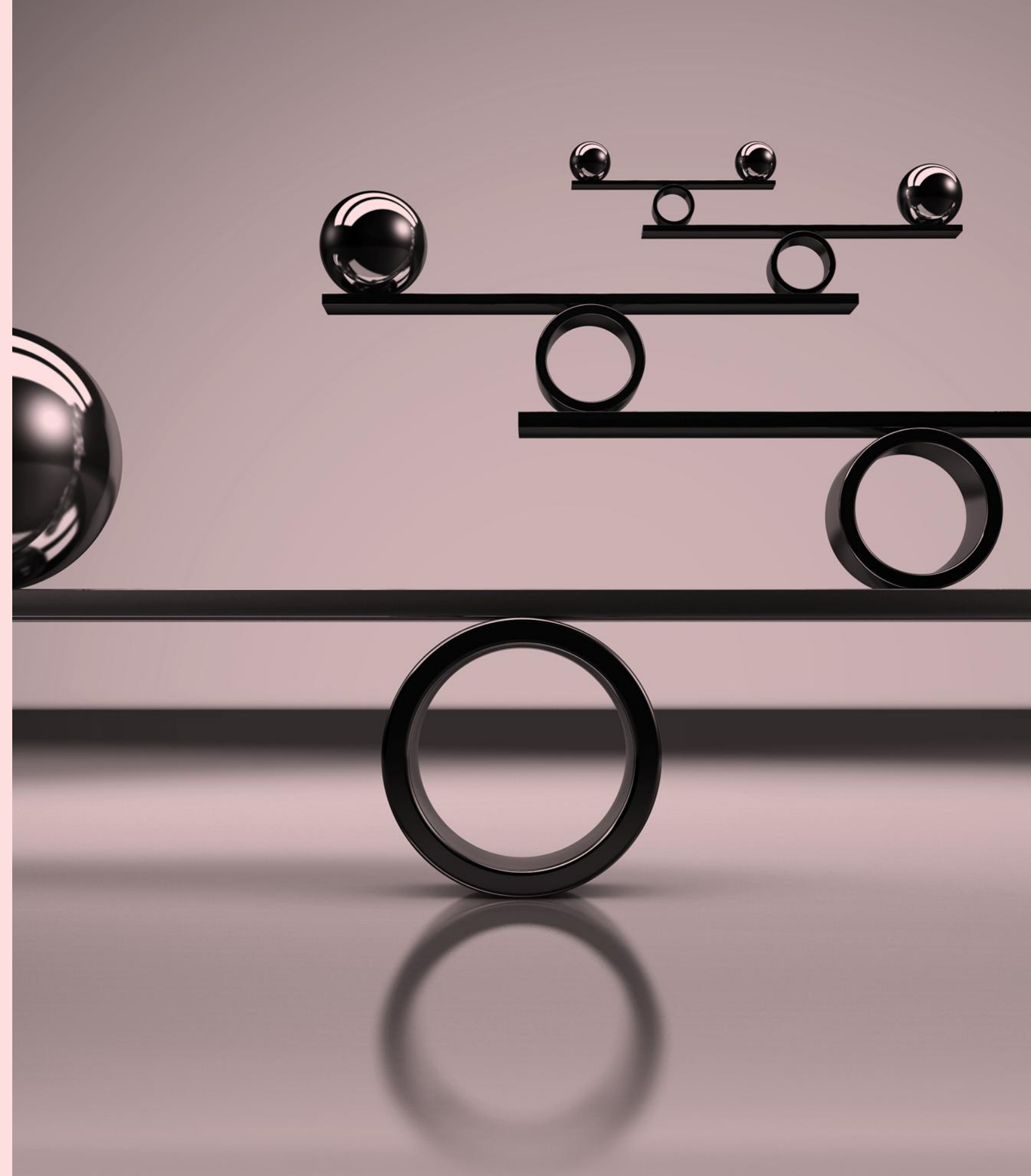

”

Nasjonale grunndata er opplysninger som mange har bruk for og som er særlig viktige for samfunnets funksjoner og tjenester. De skal ha tilstrekkelig kvalitet og være enkelt tilgjengelige.

Hva skal Nasjonale grunndata løse?

- **Vanskeligheter for konsumenter** – vi vil gjøre det enklere å finne, bruke og kombinere data.
- **Belastning for tilbydere** – vi vil gi tydelige rammer, finansiering og støtte for deling.
- **Varierende datakvalitet** – vi vil sikre at autoritative kilder er komplette, oppdaterte og kombinerbare.
- **Lav tilpasningsevne** – vi vil gjøre offentlig sektor i stand til å møte nye behov og EU-krav effektivt
- **Manglende helhetlig styring** – vi vil etablere felles rammeverk, roller, ansvar og prioriteringsmekanismer.

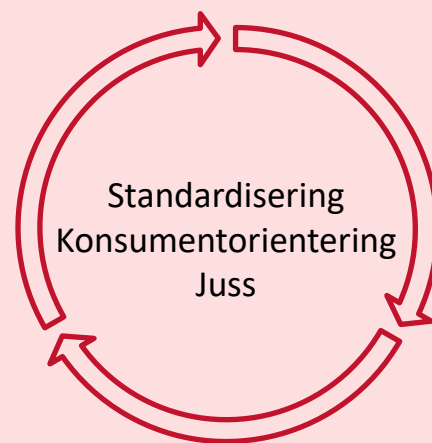
Rammeverkets innhold

Styrende organ

Skal prioritere og forankre beslutninger

Nasjonal grunndatakoordinator

Skal sørge for koordineringen på tvers domeneene og bidra til å definere roller, ansvar og oppgaver for nasjonale grunndata

Grunndataforvalter

Skal sørge for at grunndata blir forvaltet og videreutviklet slik at dataene er oppdaterte, enkelt tilgjengelig og dekker samfunnets behov

Skal skape forutsigbarhet ved å vise hvem som forvalter grunndata, hvor er de og sammenhengen mellom dem. Oversikten skal også tydeliggjøre mangler og overlapp i datagrunnlaget til domeneene.

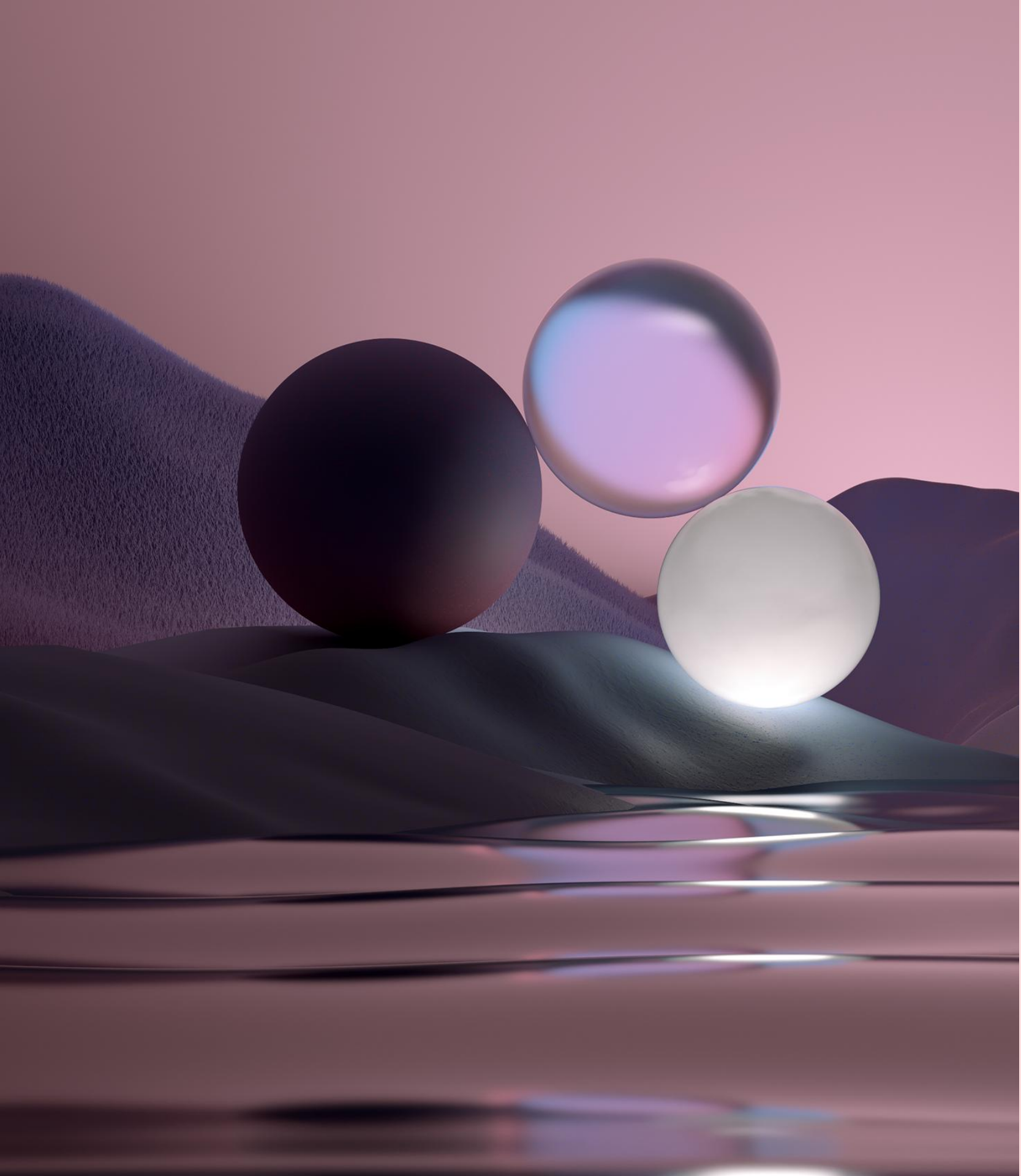
Nasjonal grunndataoversikt

Kriterier og prinsipper

- Data som er viktige på tvers av sektorer og samfunnsfunksjoner
- Autoritative kilder med høy kvalitet og tilgjengelighet
- Følger nasjonale arkitekturprinsipper og FAIR-prinsippene

Prosesser

- Fire utviklingsfaser: behov → vurdering → beslutning → drift og forvaltning
- Kontinuerlig forbedring, tilpasning og samhandling

Hvilke effekter skal rammeverket gi?

- **Helhetlig forvaltning:** Rammeverket tydeliggjør roller, ansvar og prosesser slik at både tilbydere og konsumenter vet hvem som gjør hva, og hvordan endringer skal håndteres.
- **Kvalitet og tilgjengelighet:** Sikre at nasjonale grunndata holder tilstrekkelig kvalitet, er oppdaterte og lett tilgjengelige for gjenbruk på tvers av sektorer.
- **Legitimitet og forankring:** Gi politisk, juridisk og organisatorisk forankring slik at grunndataforvaltningen har nødvendige ressurser, mandat og insentiver til å fungere.

Fire utviklingsfaser for Nasjonale grunndata

Behov

- Behov eller en mulig kandidat for nasjonale grunndata er identifisert.
- Vurdere og dokumentere potensialet til kandidaten eller hvordan et innmeld databehov kan ivaretas av nasjonale grunndata.

Vurder effekt, avgrens og planlegg

- Vurdere effekten av dataene i et kost/nytte-perspektiv.
- Beskrive juridiske og organisatoriske realiseringskrav.

Beslutt rammer

- Forme konkrete utviklingstiltak og plan for operasjonalisering.
- De økonomiske, juridiske og organisatoriske rammene må avklares, og tildeling av rollen som nasjonal grunndataforvalter beslattes formelt av styrende organ.

Løpende forvaltning og drift

- Finansiering av drift må kontinuerlig sikres over budsjett og tildelingsbrev.

Kriterier for å identifisere kandidater

1. Andre aktører er avhengige av dataene for å løse sitt samfunnsoppdrag
2. Gir verdi på tvers av sektorer
3. Dataene dekker et behov for mange konsumenter
4. Dataene er en autoritativ kilde som innebærer at de svarer ut en av fire krav nedenfor:
 - *Finnes flere kilder, hvorav en av kildene har bedre kvalitet/større brukergruppe*
 - *Eksisterer regelverk som pålegger aktører å benytte disse dataene*
 - *Data som brukere anser at bør være autoritativ kilde*
 - *Er eneste eksisterende kilde*

Kriterier	Høydedata
Andre aktører avhengig av data	Ja, følgende aktører benytter høydedata for å løse sine samfunnsoppdrag: Forvaltning etter plan- og bygningsloven, Klima- og miljø, Skogforvaltning, Infrastruktur, Prosjekteringsarbeid, Utbygging ihht konsesjonslovgivning, Sikkerhet og beredskap, Forsvar og militære operasjoner, Internasjonale forpliktelser, Kvalitetsforbedring av EU Copernicus satellittdata, Kilde til kategorisering av andre geo-objekter.
Gir verdi på tvers av sektorer	Ja, men stort potensiale for å gi større verdi for flere aktører. • Ulike aktører har gjennomført datafangst gjennom fellesprosjektet Nasjonal detaljert høydemodell (NDH), og disse aktørene oppdaterer høydedata der det finnes ekstern finansiering. • Ikke tilbakemeldingssløyfer fra all prosjektering i ulike sektorer, dvs at det er potensiale for bedre kvalitet i de nasjonale basene. • Uoversiktlig regime – det meste av høydedata kan hentes ut gratis, mens noe må det betales for. Dette er ulikt i ulike områder og det endres over tid.
Dataene dekker et behov for mange konsumenter	Ja, se kriterie 1
Autoritativ kilde	Data fra den nasjonale detaljerte høydemodellen er ikke en juridisk autoritativ kilde. I plan- og bygningsloven er det beskrevet krav om å bruke høydedata i søknader, men det er ingen krav om å bruke data fra den nasjonale høydemodellen. Data fra høydemodellen er likevel i denne sammenhengen definert som en autoritativ kilde ettersom det i mange tilfeller er den eneste kilden til høydedata. Høydedata fra Kartverket er hovedkilde for data til bruk i planarbeid, byggesaker og i prosjektering. Når høydedata ikke eksisterer eller det er for lav punkttetthet må utbygger finansiere ytterligere målinger selv.

Vurdere effekt, avgrens og planlegg

Behov

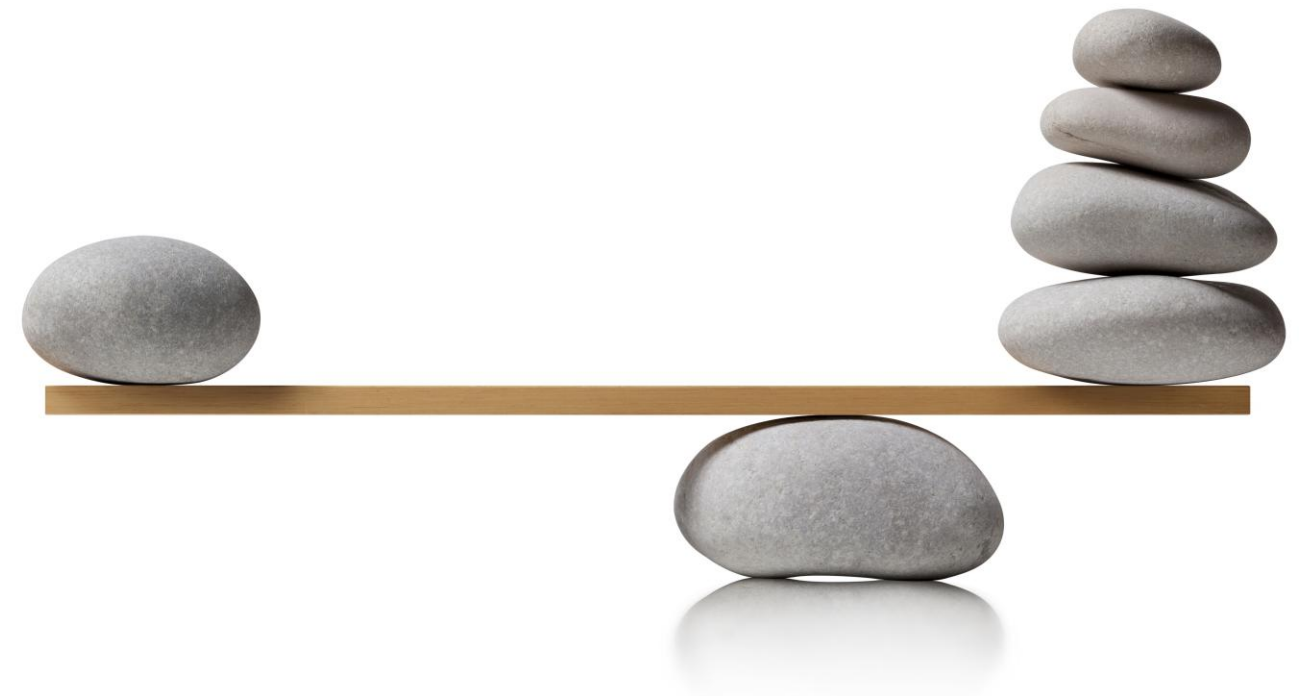
- Dekker dataelementene konsumenters nye behov
- Hvilke nye verdikjeder skal/kan dataene inngå i
- Hvilke andre data skal disse dataene kombineres med
- Hvilke krav stiller konsumenter til dataene
- Hvordan vurderer konsumenter kvaliteten på dataene iht. eget behov
- Kan datasettene anvendes effektivt og enkelt

Forvaltning

- Er det nye juridiske krav/endringer
- Er det behov for organisatoriske endringer
- Er det behov for endrede finansieringsmodeller
- Vil tilbyder kunne etterleve prinsippene
- Er det behov for endrede forvaltningsrutiner for å etterkomme nye behov
- Må det etableres nye eller endrede tilbakemeldings-sløyfer

Metode for kost-/ nyttevurdering

- Menon bistår prosjektet med å utarbeide en enkel metode
- Metoden skal leveres i slutten av november
- Metoden skal testes i våre piloter

Dataprioriteringsrådet og Nasjonale grunndata

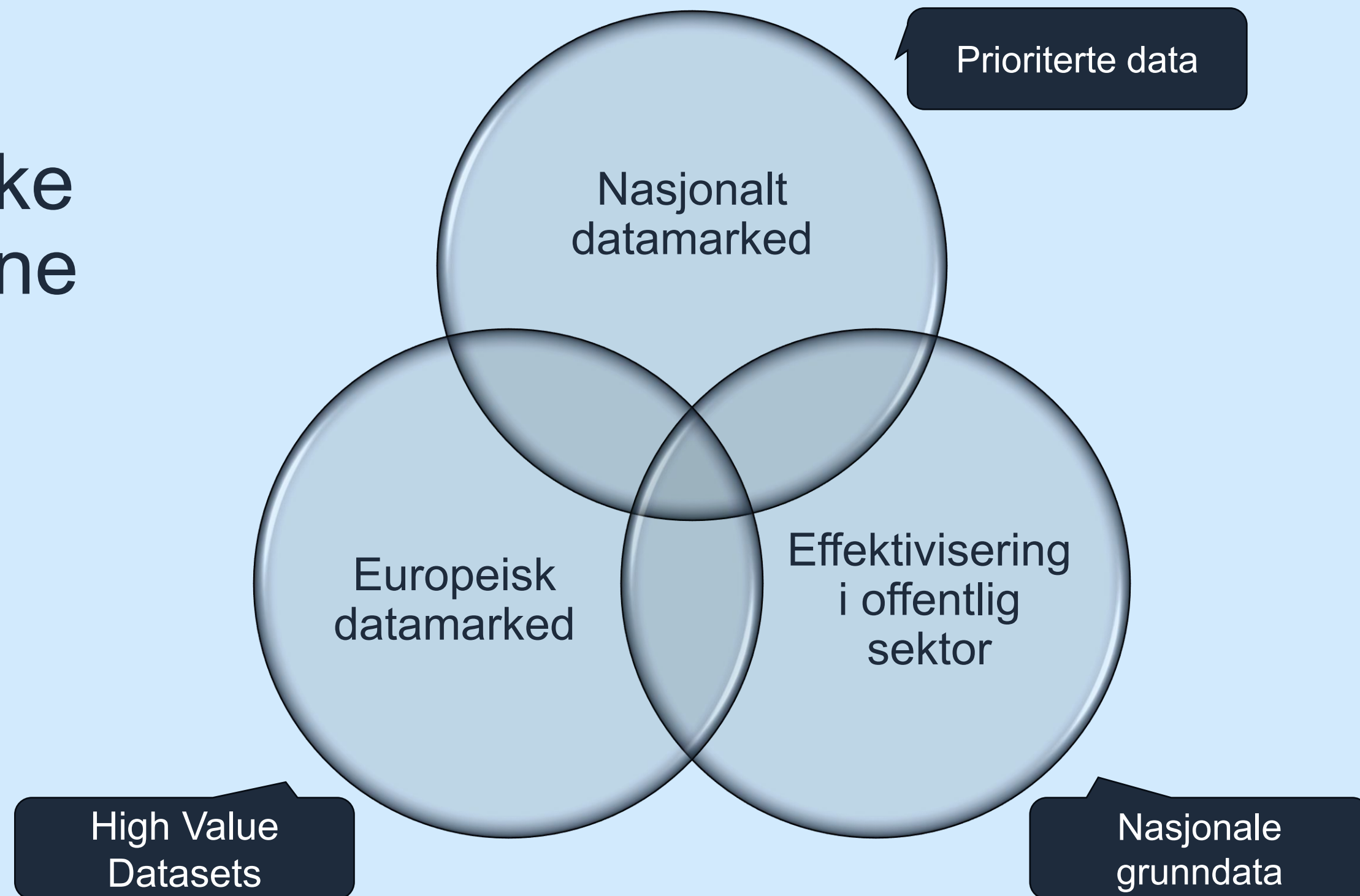
Begge trenger:

- innsikt i konsumentenes behov
- kriterier for utvelgelse
- en metode for kost/nyttevurdering
- et «styrende organ»
- nasjonal oversikt og rapportering

Men de har:

- til dels ulikt formål
- ulik primærmålgruppe
- ulike problemer som må løses

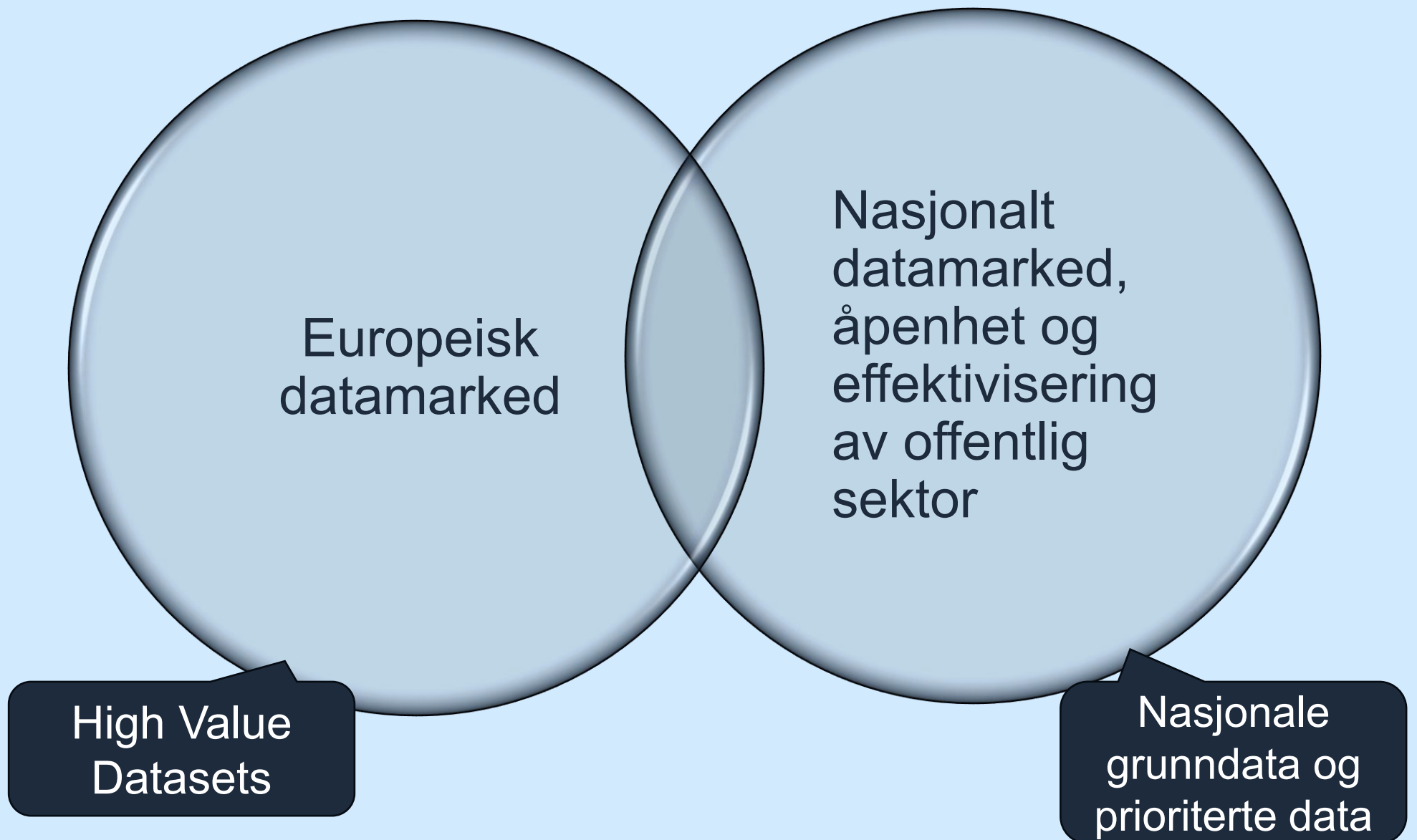
Grensesnitt mellom de ulike data-initiativene

Se helhet

Identifisere de dataene som gir størst verdi for samfunnet:

- For privat næringsliv.
- For offentlig sektor.
- For innbygger.

Oppdaterte landingssider på Digdir.no

 Digdir

Søk

Meny

Hjem > Deling av data

Deling av data

Deling av data er verdifullt både for samfunnet, næringslivet og offentlig sektor. Skal du lykkes må du ha oversikt over egne data og prioritere riktig. Du må dele på en ansvarlig måte som ivaretar personvernet og bygger tillit. Her finner du oversikt over verktøy og ressurser som hjelper deg i arbeidet.

Aktuelle aktiviteter

Nasjonale grunndata

Nasjonale grunndata er et initiativ for bedre samordning, forvaltning og bruk av de mest sentrale dataene i offentlig sektor. Målet er at innbyggere og virksomheter bare skal trenge å oppgi opplysninger én gang, og at data kan deles og gjenbrukes på tvers av sektorer på en trygg og effektiv måte.

Dataprioriteringsrådet

Dataprioriteringsrådet skal kartlegge hvilke data næringslivet og sivilsamfunnet etterspør, vurdere hvilke offentlige data som har størst samfunnsverdi og gi regjeringen råd om hvilke data som bør prioriteres for deling.

Les mer om Nasjonale grunndata

- [Rammeverk for Nasjonale grunndata](#) beskriver hvordan offentlig sektor kan forvalte særlig viktige data helhetlig på tvers av etater, med klare kriterier, prinsipper og prosesser som støtter *kun én gang* og samsvarer med dagens styringsmodeller. Et **styrende organ** prioriterer og beslutter tiltak. En **nasjonal grunndatakoordinator** har oversikt over grunndata, behov og utviklingsinitiativer. **Grunndataforvaltere** (enkeltvirksomheter) forvalter konkrete datasett, sikrer kvalitet, tilgjengelighet og deling, og samhandler tett med koordinator og styrende organ.
- [Nasjonale grunndata - Statusrapport 2025](#) ble levert til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) i oktober 2025 og oppsummerer arbeidet med Nasjonale grunndata.
- [Grunndataoversikten](#) er et verktøy for som gir oversikt over sammenhenger mellom data. Den viser hvordan data kan kobles, avdekker overlapp og mangler, og synliggjør semantiske utfordringer og ansvarsforhold.

digdir.no

Digitaliseringsdirektoratet
postmottak@digdir.no
22 45 10 00
Postboks 1382 Vika, 0114 Oslo

Besøksadresser:
Havnegata 48, 8900 Brønnøysund
Skrivarvegen 2, 6863 Leikanger
Lørenfare 1C, 0580 Oslo